

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Helvetinjärven kansallispuiston laajentamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoitus on laajentaa vuonna 1982 perustettua Helvetinjärven kansallispuistoa liittämällä siihen noin 1 250 hehtaarin suuruiset valtion omistamat alueet. Valtaosa alueista on niin sanottua vanhaa valtionmaata. Vähäinen osa alueista on aikanaan hankittu valtiolle luonnonsuojelutarkoitukseen. Helvetinjärven kansallispuisto ja siihen nyt liitettäväksi ehdotetut alueet sisältyvät

pääosin valtioneuvoston hyväksymään Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotukseen. Helvetinjärven kansallispuiston kokonaispinta-ala olisi laajennuksen jälkeen noin 4 980 hehtaaria.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja esityksen tavoitteet

Ruoveden kunnassa sijaitseva Helvetinjärven kansallispuisto on perustettu 2 päivänä lokakuuta 1981 annetulla lailla eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi (674/1981). Puiston pinta-ala oli tuolloin noin 2 100 hehtaaria. Kansallispuistoa varten on sittemmin hankittu huomattava määrä yksityisomistuksessa olevia alueita, joita on liitetty puistoon, ensin ympäristöministeriön päätöksillä (734/1987 ja 384/1995) ja sittemmin suoraan luonnonsuojelulaissa olevan valtuutussäännöksen nojalla. Kansallispuiston tämän hetkinen pinta-ala on noin 3 730 hehtaaria. Nyt puistoon liitettävät alueet ovat pääosin niin sanottua vanhaa valtionmaata, joita lain valtuutussäännöksen nojalla ei ole mahdollista puistoon liittää.

Suomen suojelualuejärjestelmän tilasta tehtiin vuonna 1994 kansainvälinen arviointi, joka on osa Euroopan kansallispuistoille ja muille suojelualueille laadittua toimintaohjelmaa Parks for Life 1994 - 2002. Suomen kansallispuistoverkosta pidettiin tuolloin lukumääräisesti verraten kattavana, mutta eteläisen Suomen puistojen kokoa suojelutavoitteisiin nähden pieninä ja rajauksia monilta osin epätydyttävinä. Laajennustarpeita ja

rajauskysymyksiä on sittemmin selvitetty Natura 2000 -verkoston, seutu- ja yleiskaavoituksen sekä Metsähallituksen alueekologisen suunnittelun avulla.

Helvetinjärven kansallispuiston laajentamista on selvitetty siinä yhteydessä, kun Suomi on valmistellut Natura 2000 -verkostoehdotustaan Euroopan komissiolle. Esityksen mukaiset laajennusalueet sisältyvätkin valtioneuvoston 20 päivänä elokuuta hyväksymään Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotukseen ja valtioneuvoston 8 päivänä toukokuuta 2002 hyväksymään Suomen Natura 2000 -verkoston täydentämisehdotukseen. Laajennusalueet sisältyvät suojelualuevarauksina myös Pirkanmaan seutukaavaan.

Kansallispuiston edelleen laajentamiseksi ei tällä hetkellä ole muita yksityiskohtaisia suunnitelmia. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä 23 päivältä lokakuuta 2002 toimintaohjelmasta Etelä-Suomen, Oulun läänin länsiosan ja Lapin läänin lounaisosan metsien monimuotoisuuden turvaamiseksi on kuitenkin edellytetty, että Metsähallitus tehostaa monimuotoisuuden huomioon ottamista ja luonnonsuojelun kannalta arvokkaiden alueiden inventointia ja suojelua muun ohella oleviin suojelualueisiin rajoittuvilla alueilla. Helvetinjärven kansallispuistoon rajoittuvat alueet lienevät periaatepäätöksen tarkoitta-

mia, vielä inventoitavia alueita.

Helvetinjärven kansallispuisto on läntisen Suomen jylhimpiä luonnonalueita. Sen ydin on luode - kaakkosuunnassa kulkeva rotkolaakso, johon sisältyvät muun ohella tunnetut rotkojärvet Iso-Helvetinjärvi ja Kovero. Laaksojen ympärillä levittäytyvät laajat, erämaiset metsäalueet. Nykyinen puisto on kuitenkin muodoltaan epätydyttävä.

Kansallispuiston laajennusalue käsittää pääasiassa boreaalisia metsiä. Metsät ovat olleet monin paikoin metsätaloudellisten toimenpiteiden piirissä, joten ne edustavat eri kehitysluokkia. Rantaluontoa ei laajennusalueeseen sisälly siinä määrin kuin olevaan kansallispuistoon, rajauksen sisällä on kuitenkin eräitä lampia. Puistoa laajentamalla se saadaan muodoltaan yhtenäisemmäksi kokonaisuudeksi. Samalla alueen metsiä ja vesiluontoa saadaan laajemmalti pysyvän suojelun piiriin.

Kansallispuiston laajentamisella toteutettaisiin edellä todetun mukaisesti osaltaan Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkoston toimeenpanoon liittyviä Suomen jäsenyysoikeuksia. Kansallispuistoa laajennusalueineen on ehdotettu Euroopan yhteisöjen komissiolle luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY, jäljempänä luontodirektiivi, mukaisena SCI -alueena (*F10341003 Helvetinjärvi*). Alueella esiintyy yhdeksää luontodirektiivin liitteessä I tarkoitettua luontotyyppiä sekä liitteen II eläinlajeista liito-orava. Alueella tavataan lisäksi kahtatoista luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY, eli lintudirektiivin liitteen I mukaista lintulajia, vaikkakaan sitä ei ole ilmoitettu komissiolle sanotun direktiivin mukaisena SPA -alueena.

Laajennuksen kohteena olevat alueet koostuvat valtaosin Metsähallituksen hallinnassa olevista niin sanotuista vanhoista valtionmaista, jotka paremman suojelukokonaisuuden aikaansaamiseksi esitetään liitettäväksi olevaan kansallispuistoon. Lisäksi puistoon kuuluisi eräitä sellaisia luonnonsuojelutarkoituksiin hankittuja alueita, joita ei ole liitetty puistoon alueen hankintapäätöksen yhteydessä.

Kansallispuiston laajennusalueen rajat käy-

vät yksityiskohtaisesti ilmi lakiehdotuksen liitteenä olevasta kartasta, johon ehdotuksen 1 pykälässä viitataan.

Luonnonsuojelulain 76 §:n 2 momentin siirtymäsäännöksen mukaan ennen lain voimaantuloa perustettujen luonnonsuojelualueiden perustamissäädökset ja rauhoitussäännökset ovat jääneet voimaan. Helvetinjärven kansallispuiston rauhoitussäännökset ovat eräistä valtion omistamille alueille perustetuista kansallispuistoista ja luonnonpuistoista 18 päivänä joulukuuta 1981 annetussa asetuksessa (932/1981). Tarvetta asetuksen muuttamiseen ei tässä yhteydessä ole, ja asetuksen rauhoitussäännökset tulisivat jatkossa koskemaan myös nyt laajennuksen kohteena olevaa aluetta. Tätä koskee lakiehdotuksen 2 §:n viittaussäännös.

2. Esityksen vaikutukset

Helvetinjärven kansallispuisto on Metsähallituksen hallinnassa ja hoidossa. Myös puistoon liitettäväksi ehdotetut alueet ovat sanotun laitoksen hallinnassa, joten esityksellä ei käytännössä ole organisatorisia vaikutuksia.

Kansallispuiston laajentaminen ei merkittävästi lisää puiston hoidon ja käytön suunnittelun tarvetta. Laajentamisesta aiheutuu kuitenkin jossain määrin puiston palveluväestön ja huollon lisäämisen tarvetta sekä talouskäytössä olleiden metsien ja soiden ennallistamistarvetta.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä.

Esityksestä on pyydetty lausunnot valtiovarainministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, Metsähallitukselta, Pirkanmaan ympäristökeskukselta, Pirkanmaan liitolta, Ruoveden kunnalta sekä Suomen luonnonsuojeluliitto r.y:ltä.

Lausunnonantajat suhtautuvat kansallispuiston laajentamiseen myönteisesti. Maa- ja metsätalousministeriö on katsonut lausunnoissaan, ettei Natura 2000 -alueiden luonnonarvojen säilyminen edellytä metsästyksen kieltämistä laajennusalueilla.

4. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hy-

väksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Helvetinjärven kansallispuiston laajentamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Kansallispuiston laajentaminen

Helvetinjärven kansallispuistoon, joka on perustettu eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi annetulla lailla (674/1981), liitetään noin 1 250 hehtaaria valtion omistamia alueita Ruoveden kunnassa. Laajenusalueiden rajat on merkitty punaisella viivalla tämän lain liitteenä olevaan karttaan.

2 §

Viittaussäännös

Edellä 1 §:ssä tarkoitetun kansallispuiston laajennuksen osalta on voimassa, mitä Helvetinjärven kansallispuistosta ja sen rauhoituksesta on erikseen säädetty.

3 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
200

Helsingissä 20 päivänä elokuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ympäristöministeri *Jan-Erik Enestam*